

Energiekamer (NMa)
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

behandeld door
Jan Lantink
telefoonnummer
+31 (0)40 238 30 53
onderwerp
Zaaknr. 103345: Innovatie
ons kenmerk
09_NH_160538

datum
12 november 2009
faxnummer
+31 (0)40 243 00 50
e-mail
Jan.lantink@endinet.nl
uw kenmerk

Geachte heer/mevrouw,

Hieronder geef ik u namens Endinet BV onze reactie op uw consultatiedocument "Innovatie" van 16 oktober 2009. Het eerste deel betreft een reactie in algemene zin en in het tweede deel wordt antwoord gegeven op de concreet gestelde vragen.

Algemeen

- Endinet BV voorziet dat de netbeheerders de komende jaren met name op het gebied van de energietransitie extra innovatie-activiteiten aan de dag zullen moeten leggen. Het is van belang dat netbeheerders niet door regulering worden geremd om die innovatiebehoefte te vervullen. Het ligt daarom in de rede om op één of andere wijze binnen het reguleringskader extra prikkels in te bouwen, opdat de netbeheerders zekerheid krijgen over het gedekt krijgen van de extra innovatiekosten. Wij zien verschillende manieren waarop deze prikkel(s) kan/kunnen worden ingericht, maar spreken daarover nog geen voorkeur uit. Hierover gaan wij graag verder in overleg met de Energiekamer.
- De Energiekamer kijkt ten onrechte vooral naar de korte termijn - namelijk binnen een reguleringsperiode - terwijl tegelijkertijd investeringen voor innovaties in verband worden gebracht met octrooien en patenten waarvan de revenuen, als die er zijn meestal over een lange reeks van jaren pas optreden.
- De Energiekamer richt zich met deze consultatie op de kosten van innovaties die tot de wettelijke taken van de netbeheerder gerekend kunnen worden. Daarbij gaat de Energiekamer niet in op geluiden uit de maatschappij waaruit impliciet een wens tot verbreding van de taken van de netbeheerder spreekt.

De waarschuwendende signalen van diverse organisaties worden door de Energiekamer kennelijk als “niet onderbouwd” of in ieder geval als “niet overtuigend” beschouwd. Helaas gaat de Energiekamer daar niet verder op in.

We vragen ons af of de Energiekamer ook niet eigenstandig van mening is of een innovatieprikkel wenselijk of nodig is.

- Netbeheerders kunnen op verschillende wijze geconfronteerd worden met kosten van innovaties die problemen met de regulering geven.

Dit zijn:

- a) Kosten van activiteiten die strikt gesproken niet tot de wettelijke taken van de netbeheerder horen
- b) Kosten van investeringen voor nieuwe ontwikkelingen in het licht van de energietransitie die pro-actief gedaan moeten worden gezien de lange doorlooptijden van dergelijke projecten
- c) Kosten van investeringen voor nieuwe ontwikkelingen in het licht van de energietransitie die sterk regionaal verschillend optreden (bijv. wind op land).
- De Energiekamer lijkt er van uit te gaan dat de (regionale) netbeheerders gemiddeld gesproken in gelijke mate investeren in innovaties en besteedt geen aandacht aan de omstandigheid dat het juist bij innovaties sterk voor de hand ligt dat er verschillen zijn tussen de netbeheerders. Pas na geruime tijd zal duidelijk worden welke innovaties succesvol zijn en pas dan zullen andere netbeheerders deze overnemen met de daarbij behorende kosten.

Tot dat moment pakken de investeringen in het systeem van maatstafregulering ongunstig uit voor de innoverende netbeheerder, hij heeft eerder en wellicht hogere kosten dan andere netbeheerders.

- De Energiekamer stelt dat zij de oorzaak voor de dip in innovatiebestedingen in de UK niet kent, terwijl die dip voor Ofgem wel reden was om de regulering aan te passen. Is het niet aannemelijker om te stellen dat er geen enkele reden is om in Nederland een andere ontwikkeling te verwachten en dat er dus geen reden is om niet net als Ofgem een prikkel in te stellen?

Het wekt bevreemding dat de Energiekamer kennelijk geen nadere informatie heeft opgevraagd bij Ofgem.

- De interpretatie dat een stimuleringsstelsel als in de UK in Nederland juridisch niet mogelijk is, is een constatering die – indien juist – niet hoeft te leiden tot ‘niets doen’; Het (zelfde) probleem (h)erkennen hoeft niet perse tot dezelfde oplossingen te leiden.

De vragen :

1. **Welke definitie voor innovatie zou de Energiekamer volgens u moeten hanteren?**
Vernieuwing die op korte of langere termijn (3 tot 30 of meer jaren) neerslaat in producten, diensten, organisatieprocessen of organisatievormen. (definitie EZ uit randnummer 22 consultatiedocument, aangevuld met 'korte of langere termijn').

2. **Wat is uw mening over de twee aspecten waaraan de Energiekamer bij de discussie over innovatie specifiek aandacht wil besteden?**
De geschetste fasering is logisch en gebruikelijk. Het is echter de vraag of het onderscheid voor deze discussie relevant is. In beide gevallen is het niet zeker of een project leidt tot het gewenste resultaat, bijv. efficiencyverbetering. Het verschil zit vooral in de termijn waarbinnen bekend wordt of een project leidt tot iets dat rendeert of niet.

3. **Welke concrete projecten die hebben geleid of mogelijk leiden tot andere producten of diensten, processen of organisatievormen heeft uw bedrijf de afgelopen 5 jaar uitgevoerd?**

Voor deze bedrijfsspecifieke vraag wordt verwezen naar onze reeds op 23 september 2009 gegeven reactie op een verzoek van de Klankbordgroep NE5R en NE4R. Voor de volledigheid hieronder een herhaling van deze reactie:

Als relatief kleine netbeheerders zijn NRE, ObN en NetH vooral volgend op het gebied van innovatie. Door de grote financiële impact van grote projecten zijn NRE, ObN en NetH genoodzaakt om op save te spelen.

Voorbeelden van huidige en recente R&D-achtige projecten zijn een mobiel wijkstation, automatisering van onze buitendienst, een nieuwe opzet van Asset Management en participatie in het Kenniscentrum van Gastec.

Voor het ontwikkelen van echte doorbraken is echter meer financiële zekerheid noodzakelijk. Een systeem waarbij de toegestane omzet met een vast percentage mag worden verhoogd, mits deze extra inkomsten worden gebruikt voor R&D, zou daarbij een goede incentive kunnen zijn. Daarbij zal dan wel een eenduidige definitie voor R&D moeten worden vastgesteld.

Tot slot merken wij in dit kader op dat er grote behoefte bestaat aan zekerheid en duidelijkheid met betrekking tot kostendekking van de uitrol van slimme meters.

4. **Wat is voor uw bedrijf de omvang van de uitgaven ten behoeve van innovatie in de afzonderlijke jaren van de periode 2001-2008 geweest? Kunt u hierbij aangeven of u deze uitgaven ziet als operationele uitgaven of als investeringen?**
Zie reactie bij vraag 3.

5. **Wat is uw mening over de opsomming van de Energiekamer van de manieren via welke de netbeheerders dekking kunnen krijgen voor hun innovatiekosten?**

Zie reactie bij vraag 6.

6. **Hoe ziet u de verhouding tussen de innovatieprikkel die uitgaan van reguleringmethodes (direct en indirect), de mogelijkheid om octrooien en patenten te verwerven en het huidige subsidie-instrumentarium?**

De eerste drie van de vier geschetste manieren zijn inderdaad mogelijkheden om dekking te verkrijgen.

Wel is het zo, dat de geschetste indirecte vergoeding uitsluitend dekking oplevert als het beoogde effect ook daadwerkelijk wordt bereikt (betere positie in de maatstaf) en wanneer er tevens sprake is van een stabiel reguleringssysteem. Het is dus een vrij risicovolle methode. Als netbeheerders dit risico mijden en weinig innoveren leidt dat voor geen van hen tot een voor- of nadeel in de maatstaf (mogelijk wel tot een nadeel voor de klant!).

De methode van patenten en octrooien kan welhaast als theoretisch worden gezien. Deze mogelijkheid doet zich zelden voor. Conceptuele systeem innovaties zoals de netbeheerders deze realiseren zijn in de praktijk vaak niet te octrooieren. Octrooien van de feitelijke, technisch-inhoudelijke producten komen bij de toeleveranciers terecht.

Als gebruik kan worden gemaakt van subsidies maakt de netbeheerder voor dat deel van de investeringen in wezen geen kosten. Deze hoeft hij dus ook niet terug te verdienen. Subsidies leveren dus geen dekking voor gedane investeringen. Ze verlagen het te investeren bedrag. Vaak zal de subsidie niet het volledige bedrag van de meerkosten van een innovatie compenseren.

7. **Wat is uw mening over de interpretatie van de Energiekamer dat innovatie gezien kan worden als wettelijke taak van de landelijke (elektriciteit) en regionale netbeheerders (gas en elektriciteit)?**

Innovatie 'an sich' is geen wettelijke taak, maar innovatie draagt bij aan een goede uitvoering van de wettelijke taken. De visie om innovatie eenzijdig te koppelen aan de wettelijke taken is echter in de praktijk te beperkt. Vandaag de dag vraagt de maatschappij al meer van de netbeheerder dan waar hij strikt genomen op grond van zijn wettelijke taak verplicht is (m.n. op het gebied van de energietransitie). Verder geldt ook hier weer: gegeven de huidige regulering gaat er geen prikkel van uit. Investeren in innovatie is relatief risicovol voor de netbeheerders. Als zij hierdoor terughoudend zijn met innovatie-investeringen dan hebben zij daar in de maatstaf geen 'last' van. Integendeel, als andere netbeheerders veel extra kosten maken voor innovaties, wordt de eigen positie in de maatstaf juist gunstiger!

Het rendement van innovaties zal immers in het algemeen pas op termijn tot uitdrukking komen in het kostenniveau.
EZ/EK moet zich de vraag stellen of dit een wenselijk fenomeen is voor de “B.V. Nederland”.

8. **Wat is uw mening over de conclusie van de Energiekamer dat de kosten voor innovatie binnen het huidige wettelijke kader via reguleringsmethoden uitsluitend vergoed kunnen worden via de maatstaf? Ziet u eventueel alternatieven voor vergoeding van innovatiekosten via reguleringsmethodes?**
Binnen de maatstafsystematiek zijn zeker stimulansen mogelijk (bijv. aangepaste WACC of zelfs aangepaste x-factor). Het Britse systeem oogt perspectiefvol. Onderzocht zou moeten worden of er een nadere wettelijke grondslag voor nodig is. Verder dient te worden gewaakt voor hoge administratieve lasten. Overigens kan ook reeds een stimulans uitgaan van de mogelijkheid om innovatiekosten veel eerder in de tarieven te mogen opnemen dan momenteel het geval is (ergo niet wachten tot volgende reguleringsperiode).
N.B. Wij begrijpen dat het instellen van een prikkel geen eenvoudige zaak is. Innovatie ‘om het innoveren’ is immers geen doel; ook bij innovatie moet aandacht worden besteed aan de efficiëntie ervan.
9. **Wat is uw mening over de voorlopige bevindingen ten aanzien van het bestaan van prikkels in de huidige reguleringsmethodes voor de regionale netbeheerders gas en elektriciteit en voor TenneT?**
Netbeheerders voeren inderdaad allerlei innovatieprojecten uit. Dat neemt niet weg dat er geen stimulerend klimaat is. De vraag is dus ook: welk niveau van innovatie-inzet is maatschappelijk gewenst? Wat is ‘genoeg’ innovatie? Hoe zwaar weegt het risico dat netbeheerders vanwege de regulering risico-mijdend gedrag vertonen en weinig innoveren?
10. **Is in uw ogen de lijst met genoemde regelingen van SenterNovem volledig? Zo nee, welke regelingen (van SenterNovem of andere instituten) ontbreken?**
Onbekend.
11. **Heeft u de afgelopen jaren door u als noodzakelijk of zeer wenselijk geachte innovatieve projecten niet opgestart omdat u hiervoor naar uw mening te weinig vergoeding krijgt voor de kosten en eventuele baten vanuit de reguleringsmethode, octrooien en / of subsidieregelingen?**
Zie reactie bij vraag 3.
12. **Bij 11 zo ja, dan toelichten.**
Niet van toepassing.

- 13. Voor welke ontwikkelingen op het gebied van netbeheer zou naar uw mening in de komende drie tot vijf jaar gewerkt moeten worden aan een innovatieve oplossing? En, in welke mate verwacht u zelf mee te gaan werken aan het vinden van de oplossingen uit de vorige vraag?**

Niet limitatief: Slimme meters, smart grids, implementatie nieuw marktmodel, betaalsysteem creëren voor opladen elektrische auto, Klic-online.

- 14. In welke mate bent u van mening dat de huidige innovatie instrumenten toereikend zijn om de verwachte ontwikkelingen (zoals genoemd in vraag 13) te accommoderen?**

Zie reactie bij vraag 3.

- 15. Bent u van mening dat de totale vergoeding die u als netbeheerder krijgt/kunt krijgen vanuit SenterNovem en via de gereguleerde inkomsten (zowel korte als lange termijn) voldoende voor u is om op rendabele wijze te innoveren? Kunt u dit toelichten aan de hand van concrete business cases of projectniveau?**

Deze vraag is nauwelijks te beantwoorden. Het probleem is vooral dat investeren in innovatie risicovol is. Innovatie kan renderen, maar die garantie is er niet.

- 16. Bent u van mening dat een expliciete innovatieprikkel in de regulering noodzakelijk is om de verwachte ontwikkelingen in netbeheer op goede wijze te kunnen faciliteren? Kunt u dit motiveren aan de hand van antwoorden op de voorgaande vragen? En als uw antwoord ja is, hoe zou u dan een expliciete innovatieprikkel invullen, rekening houdend met het huidig wettelijk kader?**

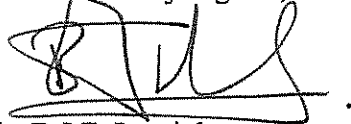
Ja, zie antwoord op de vragen 6, 7, 9 en 15.

Voor wat betreft een expliciete innovatieprikkel: zie eerste bullit van paragraaf Algemeen en het antwoord op vraag 8.

- 17. Zijn er thans praktische belemmeringen voor innovaties die binnen het huidige wettelijk kader kunnen worden weggenomen? Zo ja, welke?**

Voor de korte termijn: zie antwoord op vraag 8. Voor de langere termijn: zie antwoord op vraag 16.

Met vriendelijke groet,

ir. B.J.F. Lantink,
directeur